

KÓDEX POSTUPOV PRE EURÓPSKU ŠTATISTIKU

URČENÝ
NÁRODNÝM ŠTATISTICKÝM ÚRADOM
A ŠTATISTICKÝM ÚRADOM SPOLOČENSTVA

Prijatá Výborom pre
Európsky štatistický systém

28. septembra 2011

EURÓPSKY
ŠTATISTICKÝ
SYSTÉM

Preambula

Vízia Európskeho štatistického systému (1)

„Európsky štatistický systém bude svetovým lídrom v oblasti služieb štatistických informácií a najdôležitejším poskytovateľom informácií pre Európsku úniu a jej členské štáty. Na základe vedeckých zásad a metód bude Európsky štatistický systém ponúkať a nepretržite zlepšovať program harmonizovanej európskej štatistiky, ktorý predstavuje základ demokratických procesov a pokroku v spoločnosti.“

Poslanie Európskeho štatistického systému

„Poskytujeme Európskej únii, svetu a verejnosti nezávislé a kvalitné informácie o hospodárstve a spoločnosti na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni, pričom tieto informácie sprístupňujeme každému na účely rozhodovania, výskumu a diskusie.“

V snahe splniť toto poslanie a víziu sa členovia Európskeho štatistického systému usilujú o spoluprácu a nepretržitú komunikáciu s používateľmi v súlade so zásadami Kódexu postupov pre európsku štatistiku a so všeobecnými zásadami manažérstva kvality, medzi ktoré okrem integrácie a harmonizácie patrí aj záväzok vodcovstva, partnerstva, spokojnosti zamestnancov a trvalého zlepšovania.

Kódex postupov pre európsku štatistiku

Kódex postupov pre európsku štatistiku vychádza z 15 zásad, ktoré sa týkajú inštitucionálneho prostredia, procesov tvorby štatistiky a štatistických výstupov. Súbor ukazovateľov osvedčených postupov pre každú zásadu poskytuje referenčný základ na preskúmanie implementácie kódexu. Kritériá kvality európskej štatistiky sú definované v európskom právnom predpise pre oblasť štatistiky (2).

Štatistické orgány (3), medzi ktoré patria Komisia (Eurostat), národné štatistické inštitúcie a iné vnútroštátne orgány zodpovedné za rozvoj, tvorbu a šírenie európskej štatistiky (4), spoločne s vládami, ministerstvami a Európskou radou, sa zaväzujú, že budú dodržiavať tento kódex.

Zásady kódexu postupov spoločne so všeobecnými zásadami manažérstva kvality predstavujú spoločný rámec kvality v Európskom štatistickom systéme.

(1) Nariadenie (ES) č. 223/2009, článok 4.

(2) Nariadenie (ES) č. 223/2009, článok 12.

(3) Nariadenie (ES) č. 223/2009, články 4 a 5.

(4) Nariadenie (ES) č. 223/2009, článok 1. V kódexe postupov sa „iné vnútroštátne orgány zodpovedné za rozvoj, tvorbu a šírenie európskej štatistiky“ uvádzajú ako „iné štatistické orgány“.

Inštitucionálne prostredie

Inštitucionálne a organizačné faktory majú zásadný vplyv na účinnosť a dôveryhodnosť štatistického orgánu, ktorý rozvíja, tvorí a šíri európsku štatistiku. V tejto súvislosti ide o otázky, akými sú odborná nezávislosť, oprávnenie získavať údaje, primeranosť zdrojov, záväzok ku kvalite, dôvernosť štatistických informácií, nestrannosť a objektivita.

ZÁSADA

1

ODBORNÁ NEZÁVISLOSŤ

Odborná nezávislosť štatistických inštitúcií od iných politických, riadiacich alebo správnych útvarov a orgánov, ako aj subjektov v súkromnom sektore, je zárukou dôveryhodnosti európskej štatistiky.

UKAZOVATELE

- 1.1: Nezávislosť národných štatistických inštitúcií a Eurostatu od politického a iného vonkajšieho zásahu pri rozvoji, tvorbe a šírení štatistiky je ustanovená v právnych predpisoch a je zabezpečená aj pre iné štatistické orgány.
- 1.2: Vedúci národných štatistických inštitúcií, Eurostatu a v prípade potreby aj vedúci iných štatistických orgánov majú dostatočne vysoké postavenie na to, aby mali prístup k vysokým predstaviteľom politických orgánov a orgánov verejnej správy. Títo vedúci preukazujú najvyššiu odbornú spôsobilosť.
- 1.3: Vedúci národných štatistických inštitúcií, Eurostatu a v prípade potreby aj vedúci iných štatistických orgánov sú zodpovední za zabezpečenie nezávislého rozvoja, tvorby a šírenia štatistiky.
- 1.4: Vedúci národných štatistických inštitúcií, Eurostatu a v prípade potreby aj vedúci iných štatistických orgánov nesú výhradnú zodpovednosť za rozhodnutia o štatistických metódach, normách a postupoch, ako aj o obsahu a harmonograme zverejňovania štatistík.
- 1.5: Zverejňujú sa štatistické pracovné programy a v pravidelných správach sa opisuje dosiahnutý pokrok.
- 1.6: Štatistiky sa vydávajú tak, aby boli zreteľne odlíšené a oddelené od politických/strategických vyhlásení.
- 1.7: Národná štatistická inštitúcia, Eurostat a, ak je to vhodné, aj iné štatistické orgány sa verejne vyjadrujú k problematike štatistiky a vo vhodnej miere sa vyjadrujú aj k prípadom kritiky a zneužitia štatistiky.
- 1.8: Vedúci národných štatistických inštitúcií, Eurostatu a, ak je to vhodné, aj vedúci iných štatistických orgánov sa vymenúvajú iba na základe odbornej spôsobilosti. Dôvody, na základe ktorých je možné ukončiť ich funkčné obdobie, sú uvedené v právnom rámci. Nemôžu zahŕňať dôvody, ktorými sa naruša odborná alebo vedecká nezávislosť.

ZÁSADA

2

OPRÁVNENIE ZBIERAŤ ÚDAJE

Štatistické orgány majú jasné legislatívne oprávnenie získavať informácie na účely európskej štatistiky. Povinnosť správnych orgánov, podnikov, domácností a širokej verejnosti umožniť prístup k údajom alebo poskytovať údaje na žiadosť štatistických orgánov na účely európskej štatistiky je právne vynútiteľná.

UKAZOVATELE

- 2.1: Oprávnenie štatistických orgánov získavať informácie na účely rozvoja, tvorby a šírenia európskej štatistiky bližšie určuje zákon.
- 2.2: Štatistické orgány môžu podľa zákona používať administratívne údaje na štatistické účely.
- 2.3: Na základe právneho predpisu si štatistický orgán môže pri štatistických zisťovaniach poskytnutie údajov vynútiť.

Zdroje, ktoré majú štatistické orgány k dispozícii, sú dostatočné na splnenie požiadaviek na európske štatistiky.

UKAZOVATELE

- 3.1: Na splnenie súčasných potrieb štatistiky sú k dispozícii adekvátne personálne, finančné a výpočtové zdroje ako po kvantitatívnej, tak aj po kvalitatívnej stránke.
- 3.2: Rozsah, podrobnosť a náklady na štatistiky zodpovedajú potrebám.
- 3.3: Existujú postupy, na základe ktorých je možné vyhodnotiť a odôvodniť potrebu novej európskej štatistiky pri zohľadnení súvisiacich nákladov.
- 3.4: Existujú postupy, na základe ktorých je možné posúdiť, či potreba všetkých štatistík v celom rozsahu pretrváva, alebo niektoré z nich môžu byť zrušené alebo ich rozsah obmedzený, aby sa tým uvoľnili zdroje.

Štatistické orgány sa zaväzujú ku kvalite. V záujme nepretržitého zlepšovania kvality procesov a produktov systematicky a pravidelne identifikujú silné a slabé stránky.

UKAZOVATELE

- 4.1: Je vypracovaná politika kvality, ktorá je prístupná verejnosti. Je vytvorená organizačná štruktúra a nástroje zaoberajúce sa manažérstvom kvality.
- 4.2: Uplatňujú sa postupy, ktorými sa plánuje a monitoruje kvalita procesu tvorby štatistík.
- 4.3: Kvalita produktu sa pravidelne monitoruje a posudzuje so zreteľom na možné kompromisy medzi jednotlivými aspektmi kvality, pričom sa podávajú správy podľa kritérií kvality európskej štatistiky.
- 4.4: Kľúčové štatistické výstupy sa pravidelne a dôkladne preskúmajú, a to – ak je to vhodné – aj za pomoci externých odborníkov.

Ochrana súkromia subjektov poskytujúcich údaje (domácnosti, podniky, správne orgány a iní respondenti), dôvernosť poskytovaných informácií a obmedzenie použitia týchto informácií len na účely štatistiky sú bezvýhradne zaručené.

UKAZOVATELE

- 5.1: Dôvernosť štatistických informácií je zaručená zákonom.
- 5.2: Pri prijímaní do zamestnania podpisujú zamestnanci právny záväzok, že budú dodržiavať dôvernosť.
- 5.3: Úmyselné porušenie dôvernosti štatistických informácií sa postihuje sankciami.
- 5.4: V rámci postupov pri tvorbe a šírení štatistiky sa zamestnancom poskytujú usmernenia a pokyny na ochranu dôvernosti štatistických informácií. Politika štatistickej dôvernosti je prístupná verejnosti.
- 5.5: V záujme ochrany bezpečnosti a integrity štatistických databáz sa uplatňujú fyzické, technické a organizačné opatrenia.
- 5.6: Na vonkajších používateľov, ktorí majú prístup k štatistickým mikrouďajom na účely výskumu, sa vzťahujú prísne protokoly.

Pri rozvoji, tvorbe a šírení európskych štatistík rešpektujú štatistické orgány vedeckú nezávislosť a postupujú objektívnym, odborným a transparentným spôsobom, ktorý zaručuje rovnaké zaobchádzanie vo vzťahu ku všetkým používateľom.

UKAZOVATELE

- 6.1: Štatistiky sa zostavujú na objektívnom základe rešpektujúcim štatistické hľadiská.
- 6.2: Výber zdrojov a štatistických metód, ako aj rozhodnutia o šírení štatistík, sa riadia štatistickými hľadiskami.
- 6.3: Chyby zistené v zverejnených štatistikách sa opravujú v čo najkratšom čase a opravené znenie sa zverejní.
- 6.4: Informácie o použitých metódach a postupoch sú verejne dostupné.
- 6.5: Dátumy a časy zverejnenia štatistík sa oznamujú vopred.
- 6.6: Zásadné revízie alebo zmeny metód sa oznamujú vopred.
- 6.7: Všetci používatelia majú k zverejneným štatistikám rovnaký prístup v rovnakom čase. Akýkoľvek prednostný prístup zo strany akéhokoľvek vonkajšieho používateľa k štatistikám pred ich zverejnením je limitovaný, kontrolovaný a zverejňovaný. V prípade úniku informácií sa postupy upravujúce skoršie zverejnenie údajov pred ich prvým zverejnením revidujú tak, aby sa zabezpečila nestrannosť.
- 6.8: Štatistiky a vyhlásenia poskytnuté na tlačových konferenciách sú objektívne a nezaujaté.

Štatistické procesy

V procesoch, ktoré štatistické orgány používajú na organizáciu, získavanie, spracovanie a šírenie európskych štatistík, sa v plnej miere dodržiavajú európske a iné medzinárodné normy, usmernenia a osvedčené postupy. Dôveryhodnosť štatistiky zvyšuje dobrá povesť v oblasti kvalitného riadenia a efektívnosti. V tejto súvislosti ide o aspekty, akými sú správna metodika, vhodné štatistické postupy, zamedzenie nadmernej záťažke respondentov a efektívnosť nákladov.

Správna metodika je základom kvalitnej štatistiky. V tejto súvislosti sú nevyhnutné primerané nástroje, postupy a odbornosť.

UKAZOVATELE

- 7.1: Celkový metodický rámec, ktorý sa používa v európskej štatistike, sa riadi európskymi a inými medzinárodnými normami, usmerneniami a osvedčenými postupmi.
- 7.2: Uplatňujú sa postupy, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa v rámci štatistických orgánov konzistentne používali štandardizované pojmy, definície a klasifikácie.
- 7.3: V snahe zabezpečiť vysokú kvalitu sa register organizácií a opora výberu pre zisťovania u obyvateľstva pravidelne vyhodnocujú, a v prípade potreby aj upravujú.
- 7.4: Národné systémy klasifikácií a príslušné európske systémy sa plne zhodujú.
- 7.5: Prijímajú sa absolventi relevantných študijných odborov.
- 7.6: Štatistické orgány zabezpečujú pre svojich zamestnancov trvalú odbornú prípravu.
- 7.7: S cieľom zlepšovať metodiku, zvyšovať účinnosť uplatňovaných metód a zavádzať lepšie nástroje sa v relevantných prípadoch zabezpečuje spolupráca s odbornou verejnosťou.

Základom kvalitnej štatistiky sú vhodné štatistické postupy, ktoré sa uplatňujú od získavania údajov až po ich validáciu.

UKAZOVATELE

8.1: V prípade, že európske štatistiky vychádzajú z administratívnych údajov, definície a pojmy používané na administratívne účely sú zosúladené s definíciami a pojmami, ktoré sú požadované na štatistické účely.

8.2: V prípade štatistických zisťovaní sa dotazníky pred zberom údajov systematicky testujú.

8.3: Návrhy zisťovaní, výber vzoriek a metódy odhadu majú pevné základy, pričom sa pravidelne posudzujú a podľa potreby aj revidujú.

8.4: Zber, nahrávanie a kódovanie údajov sa štandardne monitoruje a podľa potreby reviduje.

8.5: Používajú sa vhodné metódy editácie a imputácie, ktoré sa pravidelne kontrolujú a podľa potreby revidujú a aktualizujú.

8.6: Revízie sa uskutočňujú v súlade so štandardnými, osvedčenými a transparentnými postupmi.

8.7: Štatistické orgány sa podieľajú na navrhovaní administratívnych údajov s cieľom zvýšiť ich vhodnosť na štatistické účely.

8.8: S vlastníkmi administratívnych údajov sú uzatvorené dohody, v ktorých sa obidve strany zaväzujú k používaniu týchto údajov na štatistické účely.

8.9: Štatistické orgány spolupracujú s vlastníkmi administratívnych údajov pri zabezpečovaní kvality údajov.

Záťaž respondentov je primeraná potrebám používateľov a nie je pre respondentov nadmerná. Štatistické orgány monitorujú záťaž respondentov a stanovujú ciele na jej postupné znižovanie.

UKAZOVATELE

9.1: Rozsah a podrobnosť požiadaviek na európske štatistiky sa obmedzuje na nevyhnutné minimum.

9.2: Záťaž respondentov je v čo najširšej miere rozložená na populáciu, ktorá je predmetom zisťovania.

9.3: Informácie vyžadované od podnikov sa v maximálnej miere získavajú z ich účtovných záznamov, pričom sa vždy, keď je to možné, využívajú elektronické prostriedky uľahčujúce ich zasielanie.

9.4: S cieľom predísť duplicitným žiadosťiam o informácie sa v maximálnej miere používajú administratívne zdroje.

9.5: S cieľom zamedziť viacnásobným zisťovaniam si štatistické orgány údaje navzájom bežne vymieňajú.

9.6: S cieľom znížiť záťaž respondentov štatistické orgány podporujú opatrenia, ktoré umožňujú prepájanie zdrojov údajov.

Zdroje sa využívajú efektívne.

UKAZOVATELE

10.1: Využívanie zdrojov zo strany štatistického orgánu sa monitoruje prostredníctvom interných a nezávislých externých opatrení.

10.2: Potenciál informačných a komunikačných technológií ovplyvňujúci produktivitu sa optimalizuje pre potreby zberu, spracovania a šírenia údajov.

10.3: Vynakladá sa proaktívne úsilie na zlepšenie štatistického potenciálu administratívnych údajov a zníženie počtu priamych zisťovaní.

10.4: Štatistické orgány podporujú a uplatňujú štandardizované riešenia, ktoré zvyšujú efektívnosť a účinnosť.

Štatistické výstupy

Dostupné štatistiky spĺňajú potreby používateľov. Štatistiky zodpovedajú európskym normám kvality a slúžia potrebám európskych inštitúcií, vlád, výskumným ústavom, podnikateľským subjektom a širokej verejnosti. Dôležitým aspektom je miera, v akej sú štatistiky relevantné, presné a spoľahlivé, včasné, koherentné, porovnateľné medzi regiónmi a krajinami, ako aj ľahko dostupné pre používateľov.

ZÁSADA

11

RELEVANTNOSŤ

Európske štatistiky spĺňajú potreby používateľov.

UKAZOVATELE

11.1: Uplatňujú sa procesy, v rámci ktorých sa uskutočňujú konzultácie s používateľmi, monitoruje sa relevantnosť a praktická využiteľnosť existujúcich štatistík pre naplnenie potrieb používateľov a zohľadňujú sa ich nové potreby a priority.

11.2: Naplňajú sa prioritné potreby a zohľadňujú sa v pracovnom programe.

11.3: Spokojnosť používateľov sa pravidelne monitoruje a výsledky sa následne systematicky využívajú.

ZÁSADA

12

PRESNOSŤ A SPOĽAHLIVOSŤ

Európske štatistiky presne a spoľahlivo zobrazujú realitu.

UKAZOVATELE

12.1: Zdrojové údaje, priebežné výsledky a štatistické výstupy sa pravidelne vyhodnocujú a overujú.

12.2: Výberové a nevýberové chyby sa merajú a systematicky zaznamenávajú v súlade s európskymi normami.

12.3: Revízie sa pravidelne analyzujú s cieľom zlepšovať štatistické procesy.

ZÁSADA

13

VČASNOSŤ A DOCHVÍLNOSŤ

Európske štatistiky sa zverejňujú včas a presne stanoveným spôsobom.

UKAZOVATELE

13.1: Včasnosť zodpovedá európskym a iným medzinárodným normám zverejňovania.

13.2: Štandardný denný čas na zverejňovanie štatistík je verejne známy.

13.3: Periodicita štatistík zohľadňuje v maximálnej miere požiadavky používateľov.

13.4: Odchýlka od harmonogramu zverejnenia sa oznámi vopred, odôvodní sa a stanoví sa nový termín zverejnenia.

13.5: Ak sa to považuje za užitočné, môžu sa zverejniť predbežné výsledky agregátov s prijateľnou presnosťou.

Európske štatistiky sú vnútorne a časovo konzistentné a porovnateľné medzi regiónmi a krajinami; je možné kombinovať a spoločne využívať navzájom súvisiace údaje z rôznych zdrojov.

UKAZOVATELE

14.1: Štatistiky sú vnútorne koherentné a konzistentné (t. j. dodržiava sa aritmetická a účtovná identita).

14.2: Štatistiky sú v rámci primeraného časového obdobia porovnateľné.

14.3: V rôznych zisťovaniach a zdrojoch sa štatistiky zostavujú na základe spoločných noriem pokiaľ ide o rozsah, definície, jednotky, klasifikácie.

14.4: Štatistiky z rôznych zdrojov a s rôznou periodicitou sa porovnávajú a zosúladujú.

14.5: Porovnateľnosť údajov medzi krajinami je v rámci Európskeho štatistického systému zabezpečená prostredníctvom periodických výmen medzi Európskym štatistickým systémom a inými štatistickými systémami. V úzkej spolupráci medzi členskými štátmi a Eurostatom sa realizujú metodické štúdie.

Európske štatistiky sa prezentujú v jasnej a zrozumiteľnej forme, zverejňujú sa vhodným a používateľsky prijateľným spôsobom, sú dostupné na základe nestrannosti a spolu s podpornými metaúdajmi a pokynmi.

UKAZOVATELE

15.1: Štatistiky a príslušné metaúdaje sa prezentujú a archivujú vo forme, ktorá umožňuje správnu interpretáciu a zmysluplné porovnanie.

15.2: Servis zabezpečujúci šírenie používa moderné informačné a komunikačné technológie a, ak je to vhodné, aj tradičnú tlačenú formu.

15.3: Ak je to možné, poskytujú sa špecifické analýzy na objednávku a verejnosť je o nich informovaná.

15.4: Prístup k mikroúdajom je povolený na účely výskumu a podlieha osobitným pravidlám alebo protokolom.

15.5: Metaúdaje sa dokumentujú v súlade so štandardizovanými systémami metaúdajov.

15.6: Používateľom sa poskytujú informácie o metodike štatistických procesov vrátane používania administratívnych údajov.

15.7: Používateľom sa poskytujú informácie o kvalite štatistických výstupov so zreteľom na kritériá kvality európskej štatistiky.

PODROBNEJŠIE INFORMÁCIE O KÓDEXE POSTUPOV PRE EURÓPSKU ŠTATISTIKU NÁJDETE NA INTERNETOVEJ ADRESE:

<http://ec.europa.eu/eurostat/quality> – E-Mail: ESTAT-QUALITY@ec.europa.eu

Úrad pre publikácie